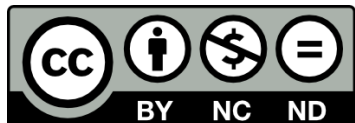

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

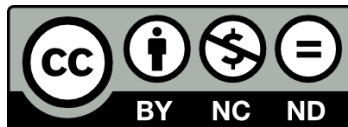
Ενότητα 5: Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία, απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης
(συνέχεια - εμφάθυνση)

Ευαγγελία Παπαγεωργίου
Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

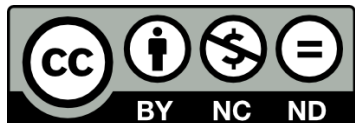
Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης

Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία, απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης (συνέχεια - εμβάθυνση)

Περιεχόμενα ενότητας

---

1. Προτεινόμενες δράσεις/ασκήσεις/παιχνίδια.

Σκοπός ενότητας

- Στόχος του μαθήματος είναι να αναπτύξουν οι φοιτητές/τριες μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ τους, μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους άλλους συμμετέχοντες, μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και μεγαλύτερες ικανότητες στο να εμπιστεύονται την ομάδα, να επινοούν, να δρουν ενώπιον των άλλων και μαζί με τους άλλους, να δρουν υπεύθυνα υπέρ των άλλων και της ομάδας, να εντάσσουν την κινησιακά εκφραστική τους δράση σε συγκεκριμένες σκηνές, επινοημένες από τους ίδιους/τις ίδιες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Προτεινόμενες
δράσεις/ασκήσεις/παιχνίδια.**

Η περιγραφή των δράσεων - ασκήσεων

- Παρακάτω δίνονται οι περιγραφές ορισμένων εισαγωγικών δράσεων/ασκήσεων, οι οποίες περιγραφές προτείνονται στους φοιτητές/τριες ως «καμβάδες» - οδηγοί για τις δράσεις/ασκήσεις. Οι συμμετέχοντες/ουσες καλούνται να δράσουν εκκινώντας από αυτή τη βάση, αλλά σύμφωνα με τον προσωπικό του/της τρόπο εκτέλεσης της δράσης. Ο προσωπικός αυτός τρόπος αποτελεί τον διαφοροποιημένο τρόπο με τον οποίο καθένας προσεγγίζει, συνυπάρχει και συνεργάζεται με τους άλλους, καθώς και τη διαφοροποιημένη σωματική εκφραστικότητα του καθένα και της καθεμιάς, πράγματα στα οποία παίζει ρόλο ο διαφορετικός χαρακτήρας, η διαφορετική προσωπικότητα. Το θεωρητικό υπόβαθρο των προτεινόμενων δράσεων/ασκήσεων δίνεται στο 1^ο και το 2^ο μάθημα του παρόντος προγράμματος «Ηλεκτρονικά Μαθήματα».

Παιχνίδια σε κύκλο με κίνηση

- Οι φοιτητές περπατούν γύρω από τον κύκλο. Κάθε φορά κάποιος ξεκινά μία κίνηση, που να μην είναι συνηθισμένη. Οι άλλοι πρέπει να τη μιμηθούν επακριβώς και να συνεχίσουν μέχρι κάποιος άλλος να ξεκινήσει νέα κίνηση κ.ο.κ. Σε άλλη εκδοχή, όλοι στέκονται ακίνητοι σε κύκλο και κάποιος ξεκινά ένα άγγιγμα που συνεχίζουν οι υπόλοιποι ή στην προηγούμενη κίνηση προστίθεται και ήχος. Έπειτα, καλούνται οι ίδιοι να σχεδιάσουν μία μικρή σκηνή με αρχή, μέση και τέλος, έτσι ώστε να δικαιολογείται η κίνηση που πρότειναν προηγουμένως.

Παρουσίαση σκηνής

- Έπειτα, οι φοιτητές/τριες καλούνται οι ίδιοι/ες να επινοήσουν έναν χαρακτήρα και να σχεδιάσουν μία μικρή θεατρική σκηνή με αρχή, μέση και τέλος, έτσι ώστε να δικαιολογείται η κίνηση που πρότειναν προηγουμένως και να την παρουσιάσουν μπροστά στο κοινό. Ακολουθεί η παρουσίαση από τους/τις φοιτητές/τριες και οι παρατηρήσεις της διδάσκουσας.

Καθρέφτης

- Οι φοιτητές/τριες, ανά δύο, στέκονται πρόσωπο με πρόσωπο. Ο ένας είναι το είδωλο και ο άλλος είναι ο άνθρωπος που καθρεφτίζεται σε έναν φανταστικό καθρέφτη που βρίσκεται ανάμεσά τους. Το είδωλο πρέπει να αντιγράφει ακριβώς κάθε κίνηση, κάθε έκφραση στο πρόσωπο, κάθε σωματική στάση του ανθρώπου. Μπορείτε να αρχίσετε με αργές, εύκολες κινήσεις των χεριών και των ποδιών και να συνεχίσετε με πιο ειδικές κινήσεις. Δουλεύετε με συγκέντρωση και συνεργασία.

Μηχανές

- Σχηματίζουμε ομάδες των πέντε ή έξι ατόμων. Οι παίκτες της κάθε ομάδας σχηματίζουν μεγάλες μηχανές σε κίνηση χρησιμοποιώντας τα σώματά τους σαν μοχλούς και μέρη της μηχανής που κινούνται. Συνεργαζόμαστε και δίνουμε λύσεις. Οι μηχανές δε χρειάζεται να είναι μόνο ρεαλιστικές.
- Βασικό στοιχείο σε αυτήν την άσκηση είναι ο οπτικός ρυθμός των σωμάτων. Στο θέατρο είναι πολύ σημαντικό το πώς δημιουργούμε έναν οπτικό ρυθμό, αλλά και το πώς τον αποκωδικοποιούμε.

Το σώμα ως φορέας συναισθημάτων

- Η κίνηση και η στάση του σώματος των παικτών βοηθά στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, δηλαδή στο να κατανοήσουν την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο άλλος, σε συναισθηματικό επίπεδο.
- Το σώμα είναι φορέας των συναισθημάτων, των καταστάσεων και των ιδεών του ατόμου. Επομένως, είναι πολύ σημαντικό να αναπτυχθεί η ενσυναίσθηση στους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς και για παιδαγωγικούς λόγους αναφορικά με τους μαθητές τους, για την αποκωδικοποίηση της συναισθηματικής τους κατάστασης.

Κύκλος εμπιστοσύνης

- Είναι μια δράση/άσκηση η οποία απαιτεί υψηλό βαθμό **υπευθυνότητας** και παροχής **φροντίδας**. 5 - 6 άτομα κάνουν έναν κύκλο και ένα άτομο στέκεται όρθιο στη μέση. Έχει τα μάτια κλειστά και τα πόδια ενωμένα. Αφήνει το σώμα του να πέσει άκαμπτο, χωρίς να σκύψει προς κάποιον. Οι από έξω, δέχονται απαλά τον μεσαίο παίκτη και τον σπρώχνουν απαλά προς κάποιον άλλο στον κύκλο, συνεργαζόμενοι και προβλέποντας τις κινήσεις που πρέπει να κάνουν και τη δύναμη που πρέπει να βάλουν στα χέρια για να προστατέψουν το σώμα του από πτώση. Δεν πρέπει και δε μπορούν να αφήσουν τον παίκτη που βρίσκεται στη μέση να πέσει κάτω. Εκείνος πάλι, πρέπει να προσπαθήσει να εμπιστευθεί τους υπόλοιπους και να αφεθεί.

Βόλτα εμπιστοσύνης

- Και αυτή είναι μια άσκηση η οποία απαιτεί υψηλό βαθμό υπευθυνότητας και παροχής φροντίδας και μεγάλη ικανότητα συνδυασμού τους. Οι φοιτητές/τριες χωρίζονται σε ζευγάρια. Ο ένας κάνει τον τυφλό και ο άλλος τον οδηγεί γύρω στην αίθουσα, έξω από αυτήν και πάλι πίσω. Ο οδηγός δεν πρέπει να ξεγελά τον "τυφλό", αλλά να εγκαθιδρύσει μεταξύ τους αίσθηση εμπιστοσύνης και βοήθειας.

Άλλα προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια 1

- **Άδεια καρέκλα και "γάτος"** : Όλοι εκτός από έναν, το "γάτο", κάθονται σε μια καρέκλα. Ο "γάτος" λέει σε όλους "θέλω να καθίσω". Εκείνοι απαντούν "πήγαινε στον γείτονα". Ο "γάτος" πηγαίνει και παίρνει την ίδια απάντηση. Οποιαδήποτε στιγμή κάποιος μπορεί να ανταλλάξει με άλλον καρέκλα. Ο "γάτος" εκείνη τη στιγμή προσπαθεί να πάρει κάποια καρέκλα άδεια.
- **Χαλάρωση**: Οι φοιτητές σκορπίζουν, ξαπλώνουν και ακολουθούν τις οδηγίες. "Κλείστε τα μάτια σας. Αισθάνεστε όλο και πιο βαρείς. Το σώμα σας πέφτει στο πάτωμα. Πέφτετε στον ωκεανό και γίνεστε σπόγγος, γεμάτος νερό, βαρύς. Το κύμα σας παρασέρνει, σας βγάζει στη στεριά. Τώρα είστε απλωμένοι στον ήλιο. Αισθανθείτε τη ζέστη να σας στεγνώνει. Νοιώστε το κάψιμο του ήλιου στο δέρμα σας. Σας κάνει να τεντώνεστε και να θέλετε τον ήλιο. Το νερό εξατμίζεται και το σώμα σας γίνεται ζεστό και στεγνό. Στεγνώνετε τόσο πολύ και καίτε τόσο πολύ που γίνεστε πολύ ελαφρείς. Νοιώστε την ελαφράδα και την εξαέρωση στο σώμα σας. Ένα μέρος σας αρχίζει να πετάει στο αεράκι".

Άλλα προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια 2

- **Αντίδραση σε αντικείμενο:** Οι φοιτητές κάθονται σε κύκλο. Κλείνουν τα μάτια και ο εμπυχωτής "βάζει" στο χέρι ενός παίκτη ένα αντικείμενο λέγοντας το όνομά του καθώς το δίνει. Ο παίκτης αισθάνεται, αντιδρά σε αυτό και το περνάει στον επόμενο ψάχνοντας να βρει το χέρι του. Όταν ο κύκλος ολοκληρωθεί προτείνουμε ένα άλλο αντικείμενο.
- **Διαθέσεις:** Οι φοιτητές/τριες σκορπίζονται στην αίθουσα. Καθένας αντιδρά με κίνηση για να εκφράσει περιβάλλον, χαρακτήρα, συγκίνηση, καθώς ολοκληρώνει κάθε κατάσταση. Κάθε κατάσταση μπορεί να εκτείνεται από ένα μικρό συναίσθημα με μικρή δράση ως ένα μεγάλο συναίσθημα με μεγάλη δράση.
  - α) Παρακαλάτε για κάτι που χρειάζεται η οικογένειά σας.
  - β) Προφέρετε μια μικρή μαγική κουβέντα - κάνετε να κινηθεί κάτι.
  - γ) Ένας ήχος σας φοβίζει.
  - δ) Ανοίγετε ένα δώρο που σας χαροποιεί.
  - ε) Η αδερφή σας πήρε το σακάκι σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

Α. Θέατρο (Ιστορία, Θεωρία, Σημειολογία, Σημειωτική, Πρακτική), Θεατρική Αγωγή:

- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Διδακτική του Θεάτρου*, Αθήνα, τυπωθήτω/Δαρδανός, 1999.
- Elam, Keir, *Η σημειωτική θεάτρου και δράματος*, μτφ. εισαγ. Καίτη Διαμαντάκου, επιμ., μτφ. Δημήτρης Τσατσούλης, σειρά: η τέχνη του θεάματος, κατεύθυνση: θεωρία θεάτρου και εικόνας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001, [Keir Elam, *The semiotics of Theatre and Drama*, 1980.]
- Hartnoll, Phyllis, *Ιστορία του Θεάτρου*, μτφ. Ρούλα Πατεράκη, Υποδομή, Αθήνα, 1980 [=Hartnoll, Phyllis, *A Concise History of the Theatre*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Thames & Hudson, 1968].
- Jacques, David, *Μάθηση σε ομάδες: Εγχειρίδιο για όσους συντονίζουν ομάδες ενήλικων εκπαιδευομένων*, μετ. Νίκη Φίλλιπς, Μεταίχιμο, Αθήνα, 2004.
- Λεκόκ, Ζακ, *Το ποιητικό σώμα, μια διδασκαλία της θεατρικής πράξης*, μετ. Έλενα Βόγλη Κοάν, Αθήνα 2005.
- Μποζιζιο, Πάολο, *Ιστορία του θεάτρου*, 2 τόμοι, μτφ.-επιμ. Ελένη Νταρακλίτσα, Αιγόκερως, Αθήνα 2006.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η σκηνή χωρίς όρια*, χ.μετ., Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1976.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η ανοιχτή πόρτα*, ΚΟΑΝ, Αθήνα, 1998.
- Μπρουκ, Πήτερ, *Ένας άλλος κόσμος*, μετ. Ελένη Καραμπέτσου, Εστία, Αθήνα, 1999.
- Παπανδρέου, Νικηφόρος, *Περί Θεάτρου*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1989.
- Πεφάνης, Γιώργος, *Το θέατρο και τα σύμβολα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1997.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

- Πούχνερ, Βάλτερ, *Σημειολογία του Θεάτρου*, Παϊρίδη, Αθήνα 1985.
- Τσατσούλης Δημήτρης, *Σημειολογικές προσεγγίσεις του θεατρικού φαινομένου*, Δελφίνοι ΕΠΕ, Αθήνα, 1997.
- Φέλντενκράϊς, Μος, *Συνειδητοποίηση διά μέσου της κίνησης*, μετ. Νταΐζη Λιακοπούλου, Θυμάρι Αθήνα 1994.
- Auslander, Philip, *From Acting to Performance, Essays in Modernism and Postmodernism*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1978.
- Boal, Augusto, Adrian Jackson, *The aesthetics of the oppressed*, Routledge, Λονδίνο, 2006.
- Boal, Augusto, *Legislative Theatre: using performance to make politics*, Routledge, Λονδίνο, 1998.
- Boal, Augusto. *The rainbow of desire: the Boal method of theatre and therapy*, Routledge, Λονδίνο, 1995.
- Boal, Augusto, *Games for actors and non-actors* Routledge, Λονδίνο, 1992.
- Boal, Augusto, *Theatre of the Oppressed*, Pluto Press, Λονδίνο, 2002 [1979].
- Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, LED, Μιλάνο, 1996 [=Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, 2 τμ., LED, Μιλάνο, 2006].
- Brockett, Oscar G., *History of the Theatre*, Allyn and Bacon, Βοστώνη, 1987 (5^η έκδ.) [1968]].
- Chevalier, Alain, Michèle Pagnoux, René Hainaux (επιμ.), *Les Fondements du Mouvement Scénique*, Centre de Recherches et de Formation Théâtrales en Wallonie, Rumeur des Ages και Maison de Polichinelle, La Rochelle, 1993.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3

- Cohen Cruz, Mady Shutzman, *A Boal companion: dialogues on theatre and cultural politics*, Routledge, Λονδίνο, 2007 [1950].
  - Dort, Bernard «La condition sociologique de la mise en scène», στο *Théâtres: essais*, Seuil, Paris, 1986.
  - Karlson, Marvin, *Theories of the Theatre*, Cornell University Press, 1996.
  - Moussinac, Léon, *Le théâtre des origines à nos jours*, Amiot Dumont, Παρίσι, 1957.
  - Pandolfi, Vito, *Storia universale del teatro drammatico*, 2 τ., Unione tipografico-editrice torinese, Τορίνο, 1964.
  - Pavis, Patrice, *Problèmes de Sémiologie Théâtrale*, Les Presses Universitaires du Quebec, Κεμπέκ, 1976.
  - Pavis, Patrice, *Voix et images de la scène*, Presses Universitaires de Lille, Λίλλη, 1985.
  - Serpieri, Alessandro κ.ά., *Come comunica il teatro: dal testo alla scena*, Il Formichiere, Μιλάνο, 1978.
  - Styan, J. L., *Modern Drama in Theory and Practice*, 3 τ., Cambridge University Press, Καίμπριτζ 1981.
  - Wickham, Glynne *A History of the Theatre*, Phaidon, Λονδίνο, 1992.
  - Zarilli, Philip B., *Acting (Re)considered, a theoretical and practical guide*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1955.
- Β. Έκφραση/Επικοινωνία, Ψυχολογία, Ανθρώπινες σχέσεις:
- Αδαλόγλου, Κ., Αυδή, Α., Λόππα, Ε., Τάνη, Δ., Τσολάκη, Χ., *Εκφραση- Εκθεση*, τεύχος Α', Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4

- Bateson, Birdwistell, Goffman, Jackson, Hall, Scheflen, Sigman, Watzlawick, *επικοινωνία*, επιμ. Yves Winkin, Μάγια, Αθήνα, 2000.
- Bruner, Jerome, *Πράξεις νοήματος*, επιμ. Μανώλης Τσαγκαράκης, Αλέξης Ζώτος, μτφ. Ήβη Ρόκου, Γιώργος Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997 [Jerome Bruner, *Acts of meaning*].
- Feldenkrais, Moshe, *Ο ικανός εαυτός. Η απελευθέρωση της δυναμικής του σώματος και του νου: Ένας οδηγός για τον αυθορμητισμό*, μτφ. Δημήτρης Γιαννόπουλος, Θυμάρι, Αθήνα, 1996.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Επικοινωνία και Αγωγή*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg), Αθήνα, 2004.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Η δυναμική της αλληλεπίδρασης στην επικοινωνία*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg) Αθήνα 2003.
- Ναυρίδης, Κλήμης, *Ψυχολογία των ομάδων- Κλινική ψυχοδυναμική Προσέγγιση*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2005.
- Σακαλάκη, Μαρία, *Ψυχολογία της επικοινωνίας*, Παπαζήση, Αθήνα 1994.
- Τσολάκης, Χρίστος, *τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική*, ραδιοφ. σταθμός 9.58 της ΕΡΤ-3 και Νησίδες, Σκόπελος, 1999.
- Watzlawick Paul, Janet Beavin Bavelas, Don D. Jackson, *Ανθρώπινη Επικοινωνία και οι επιδράσεις της στη συμπεριφορά- τα πρότυπα, οι παθολογίες και τα παράδοξα*, μετ. Ασπα Γολέμη, επιμ. Κάτια Χαραλαμπίκη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005.
- Bateson, Gregory, «A Theory of Play and Fantasy», *Steps to an Ecology of Mind*, Jason Aronson Inc., Northvale, New Jersey και Λονδίνο, 1972.
- Goffman, Erving, *The presentation of self in Everyday Life*. Doubleday, Νέα Υόρκη, 1959.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 5

Γ. Θεατροπαιδαγωγική, Παιδαγωγική:

- Άλκηστις, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, Προετοιμασία για τη δραματοποίηση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1989.
- Άλκηστις, *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*, Τόπος, Αθήνα 2008.
- Αυδή, Αύρα, Μελίνα Χατζηγεωργίου, *Η τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
- Γούναρη, Παναγιώτα, Γιώργος Γρόλλιος (επιμ.), *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*, Gutenberg (παιδαγωγική σειρά), 2010.
- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Θέατρο και Παιδεία*, Νηρηίδες, Αθήνα 1998.
- Δαφέρμος, Μανόλης, *Η Πολιτισμική-ιστορική θεωρία του Vygotsky. Φιλοσοφικές-ψυχολογικές-παιδαγωγικές διαστάσεις*, Ατραπός, Αθήνα 2002.
- Κατσαρίδου, Μάρθα, *Η μέθοδος της δραματοποίησης στη διδασκαλία της λογοτεχνίας*, διδακτορική διατριβή, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2011.
- Κοντογιάννη, Άλκηστις, *Το βιβλίο της δραματοποίησης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1998.
- Μακρυγιάννη, Δήμητρα, *Κόσμοι της παιδικής ηλικίας*, νήσος, Αθήνα, 2003.
- Ματσαγγούρας, Ηλίας, *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: για το καθημερινό μάθημα, το ολόημερο σχολείο και για τα περιβαλλοντικά, τα Πολιτιστικά και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 6

- Μπακονικόλα, Χαρά, *Θέατρο και Σχολείο: ΙΙ. Η Θεατρική σχολική δημιουργία*, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Επτάλοφος, Αθήνα, 2002.
- Roehrs, H., *Το κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης*, Αφ. Κυριακίδη.
- Χρυσ αφίδης, Κ. *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εφαρμογή της μεθόδου Project στο σχολείο*, Gutenberg, Αθήνα, 1994.
- Φράγκος Π., Χρήστος, *Ψυχοπαιδαγωγική. Θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας, παιδείας, διδακτικής και μάθησης*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., (Gutenberg), Αθήνα 1994.
- Bolton, Gavin, *Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum*, Longman, Έσσεξ, 1984.
- Freire Paulo, *Pedagogy of the Oppressed*, Continuum, Νέα Υόρκη 2002.
- Kupper, Petra, Robertson, Gwen, *The community performance reader*, Routledge, 2007.
- Needlands & Goode, *Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama*, Cambridge University Press, Καίμπρητζ, 2000.
- Snyders, Georges, *La joie à l' école*, PUF, Παρίσι, 1986.
- O' Tool, John, *The Process of Drama, Negotiating Art and Meaning*, Routledge, Λονδίνο 1992.
- Wagner, Betty Jane, *Dorothy Heathcote: Drama as a Learning Medium*, Heinemann, Λονδίνο, 1999.

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευαγγελία Παπαγεωργίου. «Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία. Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία, απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης (συνέχεια - εμβάθυνση)». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS231/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

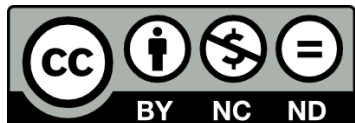
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

